

RƏŞAD MƏCİDİN ŞEİR DÜNYASI

Vaqif YUSIFLİ

Rəşad Məcidini çoxdan tanıyıram, səksəninci illərdən. Deməli, aramızdakı münasibətin tarixi 40 ilə çatır. Onda tələbə Rəşad "Elm və həyat" jurnalında əməkdaşlıq edirdi. cavan, suyuşürin bir oğlan idi. Üzgüzdən, baxışlarından şair olduğunu zənn edirdim. Və səhv etməmişdim. 1981-ci ildə "Azərbaycan gəncləri" qəzetində ustad şairimiz Hüseyn Arif onun şeirlərinə "Uğurlu yol" yazmışdı. Onda Rəşadın 17 yaşı vardı. Hüseyn Arif çox nadir hallarda hansı cavan şairinsə şeirlərinə xeyir-dua verib, o, şeirdə, şairin xislətində təbiilik axtarırdı və Rəşadın şeirlərində də təbii hisslər, duyğular qol-qanad açırdı. Mən Rəşadı "dünyaya təzə söz verən" (Yesenin). hər şeirində də təzə söz deyə bilən və buna can atan bir şair kimi tanıyıram. 1993-cü ildə çapdan çıxan "Hələ ki vaxt var" şeirlər kitabında belə bir şeir vardı:

Babalar yaşadı ağacım,
Çiçəyin, gülün yadıma gəlməz.
Sən ki, esrlər görmüsən,
Torpaq yaşadı dağım.

Dünya yaşadı Gün işığı,
Bir silkələyin yaddaşınızı,
Mən sizi tanıdım,
Siz məni tanımadınız mı?

Əlbəttə, Rəşadın ayaq basdığı torpaq öz suyuynan, havasıynan, çiçəyiynən onu tanıdı, amma şairi görə o torpaq üstündəki el tanısın, onun mühiti - şeir aləmi, adi oxucular və söz xiridarları tanısın və bu mənada, Rəşadın bir şair kimi etiraf olunması təbiidir - bunu ustadlar - Bəxtiyar Vahabzadə, Məmməd Araz, Anar, Elçin, Ramiz Rövşən də vaxtında təsdiq ediblər. Amma istəyirəm onun bir şair kimi özünəməxsusluğundan söz açım.

"Həyat haradadırsa, poeziya da oradadır" (Belinski) - Rəşad Məcid həyat adamıdır və əgər belə demək mümkünsə, yaşadığı həyatın sevinclərini, ağrılarını, gözəlliklərini, sevgi dolu anlarını şeirə gətirir; obrazlaşdırır. Şair üçün romantik, ya realist olmağın fərqi nədir? Sən ay işığına baxıb ürəyini o ay işığına kökləyərsən, təbiətin gözəlliklərini öz içindəki təbiətlə qovuşdurarsan, "Arazlaşan, Kürləşən Vətəni" köksünə saxlasan, ya bir cənublu yaşadığın

azadlıq çağırışına səs verərsən... Mən Rəşadın şeirlərində onun bol-bol sevinclərini, təbiətin gözəlliklərindən ilhamlanmasının, "onu həm öldürüb, həm yaşadanın" gəlişindən "göylərə uçalıb, səmaya qalxdığının" poetik yaşantıları ilə rastlaşdım. Ona indi dəbdə olan "ovqat şairi" demək istəmirəm. Yaşadığın ovqat (kədərdən, ya sevincədən) keçici də ola bilər, məsələn onu həyatının unudulmayan anına çevirməkdədir. Deyəndə ki: "heç nə istəmirəm...heç yana baxmaq. Heç kimi görmək

istəmirəm...gözlərimi yumub səni düşünmək istəyirəm" - bu səni tərpedən, qayğılandırان gözəl bir duyğudur.

Rəşad Məcidin şeirləri haqqında yazdığım bir yazıda qeyd etmişdim ki, onun şeirlərinin əksəriyyəti sanki ay işığına tamaşa edərkən yazılıb.

Bu dağlarda ay işığı -
Çəmənli bürtiyən şəhidir,
Bir ahıl saçında zehdir.
Bu dağlar ay işığında
Nəsilədən-nəsilə saflıq aparın
Yelkənlə gəmidir.
Bu dağlar ay işığında
Üz-gözü südə bulaşmış
Körpə kimidir.

Ay işığının poeziyasını şeirimizə Ramiz Rövşən gətirdi, bu ay işığı Rəşadın şeirlərində "Ürəyim yol gedir ay işığında" örnək misraya çevrildi. Ay işığına sadəcə, bir təbiət hadisəsi hesab etmirəm, o, həm də tarixdir, insanın, onun ocdadının keçib gəldiyi yolu özündə əks etdirən bir güzgüdür. Bu ay işığında "cahana od ələyan, pillə-pillə qanadlanıb şimşək kimi çaxan" "Yanıq Kərəmi"-nin, tarixin möcüzə sərgisi Cıdır düzünü, tənha iyde ağacının, soyulmuş dərisinin arxasından doğan cesarət günəşinin - Nəsiminin, sahili olmayan ümman - Vazehin şeirlərinin, suları dumdurur, sahilləri səssiz-səmirsiz Araz çayının əksini gördüm.

Böyük şairimiz Məmməd Arazın bir mürasimi xatırlayıram: "Təbiəti şeirə gətir!" Rəşad Məcidini mən heç də

təbiət şairi adlandırmıram. Onun təsvir etdiyi ay işığı da, dağlar da, dəniz də, tənha iyde ağacı da, yağış da, qar da özü ilə təbiət arasında bir harmoniya axtarmağa yönəlir. "Səni anlamağa çalışdım, gördüm ki, səhər açılır". "Qupquru quruyan quyu öz suyunu arzuladığı qədər təşnəyəm səni". "Hələ ki, qar kimisən - Təzə, bol, rahat, yumşaq, geniş... Əridikə çıxacaq üzə gizlətdiyin hər nə var".

Azərbaycan şeiri bütün Şorq şeiri orbitində bədii təsvir vasitələrinin, şeirə naxış vuran məcazların

qələmə alır. Biz bu hissələrin "ərazisində" vüsəl-hicran dolaylarında yol gedən, bəzən uğursuzluğa düşərən göz yaşları içində qıvrılan, bəzən də sevdini mölək sanan məcnunvari bir sitayişin şahidi oluruz. Bir sözlə, onun sevgi qəhrəmanını bu müqəddəs, bu ali hissənin sözün yaxşı mənasında əsiri olduğunu görürük. Sevgi varsa, yaşamağa dəyər! Sev-ucalarsan! Sev-mənən zəngin olarsan! Sev-gözəllik duyğusuyla yaşayarsan, yaradarsan! Sevdinin qadına pərəstisidə, heyranlıqda bulun, onu ürəyinin taxtıtacı bil, həyat sənin üçün gözəlləşər, ülviləşər...

Budur, sevnən aşiq dahi aşiq Füzulinin heykəli qarşısında öz məhəbbətini etiraf edir:

Surquclayıb yüz ağrımı, əzabı,
Dörd içində səadətdən gülmüşəm.
Xoş anların yapımışam yalından,
Göz yaşımı gülsümlə silmişəm.
Ustadımın heykəlinin önünə,
Aşılıb-daşan məhəbbətlə gəlmişəm.
Mən nə deyim bu halətə, bu hala?
Demək, hələ çalxalanır dənizim.
Sevgimizdən qımıldanır.

Bir neçə gün bundan əvvəl "Azərbaycan" jurnalının 7-8-ci qoşa sayında Rəşad Məcidin "Şuşa dəftəri" silsiləsindən təqdim etdiyi şeirlərini oxudum. Bu silsilə Vaqif Bəhməlinin çox dəqiq qeyd etdiyi kimi: "Şuşa dəftəri"-nin poetik yaddaşı həm tarixidir, həm çağdaşdır, həm də ruhani. Bu şeirlər çoxsaylı oxucu üçün ürəyin başında, sol cibdə gəzdirilməyə layiq Qarabağ himnləridir!". Bu silsilədə hər şeir otuz illik həsrətdən sonra Şuşanın ehya olunan təzə, bir şairin sözlə hördüyü poetik rənglərdir, naxışlardır. Mən Rəşad Məcidini - illər boyu şeirlərini oxuduğum bu şairi heç vaxt "Şuşa dəftəri" silsiləsində olduğu kimi nikbin görməmişdim. "Şuşa dəftəri" müasir poeziyamızda təzə bir sözdür.

Süzülür dan yerindən tarixlərin işığı -
Dahilər şəhərinin işıqlı yaraşığı!
Şəninə dastan yazır,
söz qoşur haqq işığı,
Əcdaddan paydı deyir,
qoca Şuşa sevgisi!

Azərbaycan əsgəri...
borc ödəyib canıyla,
Köksündə cüt gözünb bayraq vicdanıyla!
İslanib hər qarışı şəhidlərin canıyla,
Dönüb yalçın qayaya,
tunca Şuşa sevgisi!
Rəşad Şuşa havasının sirrini,
Şuşada bitən kəkötunun, Şuşanın
loğman şaxtasının və s. Şuşaya
məxsus görüntülərin sözlə çəkilib
rəsmlərini Rəşadın şeirlərində
gördüm.

"Əllərim qabarı, ürəyimin qabarı"
Bir pöhrə ağacdı - tumurcuqlayıb,
Bir parça çəmənidi - güllü, çiçəkli.
Bardı, bərəkətdi
Əllərim qabarı.
Gözümdə çaxan şimşəkdi,
Alnıma söykənən ölim.
Qəlbimi yandıran qəmim, kədərim,
Sonrakı ağlım, Araz dərdim.
Ağ varaqlarda çırpınan duyğularım-
Ürəyimin qabarı.

Deyə bilmədiyim sözdü - boğulub qalıb,
İki damla yaşdı,
Gözlərimdə sıxılıb qalıb
Ürəyimin qabarı,
Əllərim qabarı.
Yaşıl-yaşıl gözəlliyini,
Budaq-budaq barını gördüm,
Sən neylədin, ürəyimin qabarı?!

Rəşadın "Çiyələk qadın"
kitabındakı şeirlərin hamısı
sevgidəndir. Təbiət gözəlliklərini
şeirlərində özünəməxsus orijinal bədii
təsvir vasitələri ilə əks etdirən Rəşad
sevgi şeirlərində də bənzərsizdir. O
mənada ki, yaşanılmış hissələrini